

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 35 / IULIE 2014

35

Dorul de copilărie | de CORNELIA HURMUZACHE

Părinții, modele pentru copii | de ELENA TERCHILĂ

Să-i ajutăm înțelegându-i și iubindu-i | de HELGA-ANTONIA MAGHIARI

Integrarea copiilor cu forme ușoare de autism în grădinițele de copii | de
VIORICA UNGUREANU

Consilierea copiilor prin artă (artterapia) | de ELENA TERCHILĂ

Cursul de formare TACCLE sau pledoarie pentru arta de a predă cu TIC |
de ADRIANA PETROVICI

Instrumente practice TIC utile în procesul de predare-învățare |
de ALINA-ȘTEFANIA LAZĂR

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:

iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X

ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Dorul de copilărie

De **Cornelia Hurmuzache**

La sfârșit de promoție aduni poveștile frumoase, minunate și rememorezi, inevitabil, zilele de început poveste. La fiecare nouă promoție ești tentat să spui că cei din urmă au fost deosebit de inteligenți, de creativi, că alți copii ca aceia nu vei mai avea în față. Întotdeauna am fost, sunt depășită de propriile așteptări.

Minunata lume a copilăriei né umple cu puritatea, gingășia, candoarea, naivitatea specifică. Fără copii, toți părinții știu că viața n-ar fi atât de frumoasă, tot astfel și pentru un educator — fără ei, fără copii grupei, viața n-ar fi atât de plină de povești. Pentru că fiecare copil este o poveste, fiecare copil are o poveste. Dacă am pune impresiile în cuvinte, s-ar aduna multe povești frumoase, uneori foarte triste, cărora educatorul încearcă să le găsească întotdeauna un final mai fericit.

Adunate, toate poveștile cu și despre copii se transformă subtil în povestea unei grupe.

Micii erau timizi, nănzăzatori, mirați, curioși, erau la trei anișori. Și atunci am avut intuiția să denumesc grupa "Năzdrăvanii". S-a adeverit ulterior că meritau numele ales! Primul an de grupă mică este cel în care ai în față niște neajutorați, niște oameni în miniatură cu care construiești, desenezi, pictezi, povestești, mănânci, te joci „de-a...” și „de-a...”. Ești o mămică cu foarte mulți copii. Și numai dacă n-ai avea copii nu ai iubi frumusețea limbajului de la acea vârstă, creativitatea și imaginația maximă, specifică lor. Puritatea este la ea acasă. La grupa mijlocie, cu ajutorul părinților se văd și primele trăsături de caracter: spirit de prietenie, respect față de adulți, politețe, hărnicie, independență, spirit de inițiativă, curaj, aptitudinile de definesc și personalitatea începe să se contureze mai bine. Dacă în primele două grupe ai clădit cu răbdare, cu delicatețe, dar și cu fermitate fundația, la grupa mare nu-ți rămân decât să finizezi ceea ce ai început, pentru ca apoi să primești aprecierea muncii, calificativul maxim. Educația este o activitate sisifică, care nu se termină niciodată. Aici fiecare adaus este binevenit, as folosi metafora "îngrijim florile" ca să înflorească ca într-o grădină. La grupa mare am cules flori, multe flori. Biblioteca grupei era plină cu atlasuri, enciclopedii cu animale, plante, corpul omenesc, meserii, orașe, povești. Zilnic aveam bucuria să-i găsesc pe primii copii citind, căutându-și singuri cartea preferată, rugându-mă mai apoi să le citesc aici și nu erau cărți de povești sau de desene animate. Căutau informația, noutatea. Dacă trecea o zi fără jocuri inteligente stil domino, labirinturi, descoperă deosebiri, era câte un copil care îmi amintea. Au fost copii care aduceau de acasă cărți, cd-uri educaționale, erau în competiție cu prietenii lor. Pot afirma că am avut bucuria profesională să lucrez cu copii inteligenți, talentați, creativi, veseli și foarte veseli, ingenioși, inventivi. Nimic nu se compară pentru un educator, cu satisfacția progresului, progres concretizat în cunoștințe, abilități și aptitudini pe care cu multă dragoste le-a dăruit, cu multă răbdare le-a format.

Au fost minunate momente care au marcat povestea noastră, o poveste minunată, pentru mine. Uneori mă încearcă regretul că în amintirea unui copil de 3/6 ani imaginea grădiniței este estompată de alte și alte evenimente din viața următoare de școlar. Dar spun stop! și o iau de la capăt. Cred că ceva rămân

totuși în amintirea părinților. Și, așa cum pentru familie copilul este oglinda sa, pentru mine toți copiii grupei reprezintă oglinda mea, cartea mea de căpătâi, iar cei care o vor deschide sper să aprecieze frumusețea fiecărei file.

Primul pas în educație începe la grădiniță, următorii depind de familie, de părinți, care, prin modelul lor parental, în afară de securitatea materială și afectivă, vor picura zilnic și dragostea pentru frumos și adevăr, pentru valori morale în general. Educația este o obligație pentru orice părinte și nu ceva opțional, dacă dorește să-și îplinească, poate, visul nerealizat.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/dorul-de-copilarie>)

Părinții, modele pentru copii

De **Elena Terchila**

La vârste fragede, psihicul caută modele de urmat. Copiii né copiază întru totul. Modelul oferit, în general, de adulți este copiat întocmai de copil, înainte ca acesta să înțeleagă semnificația sa educativă. Relațiile familiale se răsfrâng asupra personalității copilului și determină formarea sa comportamentală.

Pentru a fi bun educator trebuie să né amintim de propria copilărie, să retrăim sentimentele copilului de atunci, care se păstrează intacte și, în loc să îndepărtăm acel copil, să-l scoatem la iveală, să-l actualizăm.

Pentru noi, educația reprezintă centrarea pe copil, care trebuie să devină deschis la nou, creativ, adaptabil, comunicativ, cooperant și tolerant, integrat, responsabil, competent, demn, împlinit și fericit.

Credem că putem ajunge la aceste finalități prin educare integrată, parteneriat educațional, motivare individualizată și pregătirea continuă a elevului pentru viață. Modelul oferit în general de adulți este copiat întocmai de copil înainte ca acesta să înțeleagă semnificația sa educativă.

În ceea ce privește familia, se diferențiază trei grupe de greșeli educative ale părinților:

- grija excesivă;
- severitatea excesivă;
- indiferența.

În familiile cu părinți hiperprotectori, copiii sunt neliniștiți, fricoși, dependenți, greu adaptabili.

O altă categorie de atitudini greșite din punct de vedere educativ aparține părinților inconsecvenți, oscilanți în comportament, care

trec de la asprimea exagerată, de la duritate la exces de protecție, îngăduință și răsfăț.

Școlarii proveniți din asemenea familii au deficiențe în comportare, tulburări de echilibru emoțional, afectiv și chiar manifestări neurotice, care le îngreunează adaptarea la colectivul clasei.

Unii părinți țin neapărat să-și vadă realizați, prin copii, propriile lor aspirații, dorind chiar să le impună o anumită profesie. În conflict cu posibilitățile lui de efort, școlarul este astfel supus unor suprasolicitări care pot avea repercusiuni de natură psihică sau care pot să nască sentimente de culpabilitate, opoziție, lipsă de inițiativă sau dorința de a fugi.

La fel de grav este și dezinteresul față de educația copiilor. Asemenea situații se evidențiază cu ușurință, în special în familiile cu părinți recăsătoriți.

Pentru copil, în universul familiei TATĂL reprezintă PUTEREA, AUTORITATEA și SIGURANȚA, iar MAMA- UN TERITORIU DE REFUGIU, DE ÎNȚELEGERE, DE AJUTOR pe care el, copilul le așteaptă.

Un tată prea exigent și o mamă prea indulgentă sunt un cuplu care nu poate asigura o bună educație copilului. În asemenea situații, în subconștientul copilului se naște ideea unei opoziții tată-mamă.

A atunci când ambii părinți sunt exagerat de severi, climatul educativ va fi aspru. Copilul va avea stări de neîncredere, de ripostă impulsivă față de ceilalți, va fi gata mereu de apărare sau se va lăsa pedepsit pentru orice.

Copilul nu este o mașină, un ceas, un televizor care, dacă nu funcționează, îl lovești, îl repari, schimbi o piesă sau cumperi alt obiect. El are suflet, trebuie să se dezvolte din toate punctele de vedere, să răzbată în viață până ce ajunge om în toată firea, "să se poată descurca" singur, dar nu la întâmplare.

Capacitatea de a crea, făuri, naște idei, de a identifica probleme și de a găsi soluții, de a concepe și realiza lucrări artistice constituie un fenomen natural, general uman, educabil. Iată câteva modalități prin care familia poate să contribuie la dezvoltarea imaginației creatoare a copilului. a) îndrumarea jocurilor de copii; b) sprijinirea copilului în observarea fenomenelor naturii, a lumii înconjurătoare; c) ascultarea și discutarea poveștilor, povestirilor și basmelor; d) sprijinul acordat copilului la învățătură.

Părinții trebuie să le stimuleze copiilor efortul, spontaneitatea, fantezia, inițiativa, independența, încrederea în sine și asumarea riscului creator. Părinții ar trebui:

- să-și cunoască bine copilul, observându-l și antrenându-l de mic în activități, ținând cont însă de posibilitățile lui psiho-fizice;
- să asigure copilului în casă un spațiu al lui, un loc în care să se poată odihni, juca, în care să poată experimenta, citi și visa sub supravegherea părinților;
- să-i permită să se antreneze în activități extrașcolare pentru a-și satisface trebuințele de activare și de cunoaștere;
- să-l sprijine în menținerea unui echilibru între efortul și timpul consacrat pentru pregătirea școlară și timpul

economisit în activitățile de tip "pasiune";

- să-i ofere exemple și modele ale unor tineri adulți contemporani, ale unor cunoscuți din școala lor, tineri care s-au afirmat prin învățătură în primul rând, dar care nu și-au abandonat tendințele sau pasiunile lor creative;
- să continue munca educativă sprijinind concret copilul în depășirea dificultăților.

Formele educative trebuie să fie simple, multiple, corespunzătoare, pentru a forma copii calmi într-o viață zburcătoare, copii fericiți în plină mișcare. Metoda cea mai adecvată este dialogul cu copilul, care poate avea loc în orice împrejurare: la plimbare, în excursie, la joacă, la muncă, la spectacol.

COPILULUI ÎI PLACE SĂ I SE ACORDE MULTĂ ATENȚIE, astfel putându-se afirma. Un rol important îl au anturajele în care, pe lângă joacă, poartă discuții libere, se destăinuie, își spune părerile, vorbește despre el. Se știe că îl reconfortează, dar nu trebuie să se desfășoare la întâmplare.

Părinții trebuie să conștientizeze că singura investiție de valoare, niciodată falimentară, pe care o familie o poate face pentru copil este investiția pentru mintea și sufletul acestuia.

Bibliografie Revista Învățământul primar, nr 4/2004.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/parintii-modele-pentru-copii>)

Să-i ajutăm înțelegându-i și iubindu-i

De **Helga-Antonia Maghiari**

Dificultățile de a învăța și problemele legate de școală îi împovărează pe copii, părinți și profesori. De aceea problemele individuale și sociale conduc frecvent și la psihiatru, pediatru sau la psiholog. Cum pot fi înțeleși copiii care, din cauza constituției lor trupești și sufletești, au dificultăți deosebite? Cum pot fi ei ajutați? Mai demult ei erau numiți copiii ce se zbenguie, deseori arătați cu degetul drept rău crescuți. În prezent s-a căzut de acord că e vorba de o tulburare constituțională pentru care nu pot fi făcuți responsabili moral nici copiii, nici părinții. Mai degrabă este vorba de a înțelege situația lor specială și de a-i ajuta.

Fiecare dintre noi cunoaștem copii care lasă impresia că sunt neliniștiți și agitați, acționează în mod impulsiv, sunt de multe ori greu de abordat și reacționează agresiv la tulburări ușoare sau închipuite. Le este greu să își ordoneze ideile, iar manifestările lor excesive de simpatie sau antipatie se lovesc mereu de neînțelegere - la fel și modul lor de acțiune, frecvent distructiv.

În ciuda varietății simptomelor, copiii respectivi au ceva în comun: le lipsește capacitatea de a fi atenți și de a-și controla impulsurile. De aici și numele de tulburări ale atenției și activității. Să nu uităm ca este vorba despre niște copii minunați! Adesea bine clădiți din punct de vedere fizic, puternici, aproape inepuizabili și mereu întreprinzători, prezintă un mare interes și au o disponibilitate spre activitate greu de perturbat asupra celor ce se întâmplă în jurul lor. Ceea ce totuși nu pot este să-și structureze interesul și disponibilitatea spre activitate în așa fel încât să poată ajunge la rezultatele dorite și la modalități de acțiune acceptabile. Tocmai aceste lucruri trebuie învățate.

Investigând universul ființei umane, cadrele didactice se confruntă cu o mare diversitate, care constă în aceea că, sunt puse în situația de a căuta mereu noi soluții la problemele ridicate de copii care trec pragul claselor din instituțiile de învățământ.

Vom încerca să ne referim în mod deosebit la copii cu cerințe educative speciale, la faptul că noi, cadrele didactice, încercăm de cele mai multe ori să găsim soluțiile cele mai bune pentru copii. Aceștia au nevoie de o abordare personalizată referitoare la încercările pe care le inițiem în educația lor. Orice copil se confruntă în anumite cazuri, cu o situație specială care necesită din partea adultului o intervenție specializată.

Neliniștea constituțională a mișcărilor apare deseori în familie. În această situație, ea se manifestă la băieți predominant sub forma disponibilității excesive la activitate fizică, în timp ce la fete apare mai mult interior, sub forma haosului gândurilor și a stărilor de neliniște sufletească.

Uneori, neliniștea mișcărilor este complicată și mai mult de alte tulburări, precum unele "leziuni minore ale creierului" sau tulburări parțiale ale performanțelor, cum sunt legastenia, dificultăți izolate de a calcula, de a asculta pe cineva anume când vorbesc mai mulți oameni deodată sau, în general, de a înțelege cele auzite.

Care ar putea fi "terapia" optimă?

Pentru a-i ajuta cu adevărat pe acești copii este necesar să răspundem la următoarele întrebări:

- cine are sau dobândește capacitatea și forța de a înțelege copilul, de a se implica în mod corespunzător și de a interveni în favoarea lui?
- se poate găsi o persoană cu experiență în domeniul pedagogiei curative care să poată ajunge la individualitatea copilului și să sprijine activitatea dascălilor și a părinților? De multe ori, ne împiedică drumurile prea lungi, activitatea profesională, lipsa banilor, precum și unele probleme legate de timp și forță, totul depinzând de măsura în care reușește autoajutorarea;
- cum pot fi reduși pe cât posibil, dacă nu eliminate din viața cotidiană factorii care accentuează simptomele?

Mulți dintre părinți și medici recurg la terapia cu psihostimulante. În doze mici, aceste medicamente produc, în cele mai multe cazuri, la copii hiperactivi o liniștire și le sporesc atenția timp de câteva ore. Există relatări ale unor dascăli entuziasmați, care descriu că, în urma administrării acestora, situația școlară și de acasă a multor copii s-a îmbunătățit

fulgerător.

În SUA, 10% dintre băieți sunt tratați cu metilfenidat, în Mexico City raportul este de 30%, iar în Germania se înregistrează o creștere continuă a utilizării acestuia, ceea ce poate arăta limpede că formele actuale de viață stimulează, aparent, această predispoziție. Vom aminti în continuare câteva posibilități de ajutor și de stimulare la care se poate apela în funcție de cazul individual, de posibilități și necesități.

*** Discuția de asistare între toate persoanele implicate** în educarea și tratarea copilului, adică părinți, educatori, dascăl, medic, și alte persoane de referință relevante. În discuție, fiecare prezintă imaginea sa despre copil și despre înzestrările și posibilitățile acestuia. Imaginea va fi apoi completată printr-o caracterizare cât mai exactă cu putință a handicapurilor de învățare și a dificultăților, dar și a capacităților și punctelor forte. Apoi se vor decide obiectivele parțiale și unul pe termen lung al tratamentului. În conformitate cu posibilitățile participanților se vor repartiza sarcinile, eventual vor mai fi cooptate ajutoare și vor fi stabilite reluări periodice ale discuției. Decisivă este stabilirea unei înțelegeri cât mai concrete cu copilul, referitoare la cum poate fi depășită o dificultate deosebită sau alta, chibzuind împreună cu el la o strategie care să-i facă și plăcere și să conducă la sentimentul succesului.

*** Ritmul în desfășurarea zilei:** copiii au nevoie de structurări temeinice ale timpului, venite din exterior, pentru fiecare zi a săptămânii. Adulții trebuie să știe ce se întâmplă zilnic, ce se petrece periodic, cine este responsabil și când. Cum sunt organizate primele minute după trezire și ultimele înainte de a adormi? Îndeosebi momentul în care se spune "noapte bună" trebuie să devină un punct culminant al zilei. Copilul poate asculta o scurtă poveste, se schimbă câteva cuvinte despre ziua care s-a încheiat - ce s-a întâmplat, ce va fi mâine? — , cel mai bine cu calm și într-o atmosferă care oferă o perspectivă pozitivă asupra zilei. Astfel copilul poate "digeră" mai bine atât evenimentele zilei, cât și hrana savurată. În dimineața următoare și darea bineții va reuși mai bine, într-o atmosferă degajată și cu o căldură plină de umor, ce iradiază siguranță, așa încât plecarea la școală să decurgă în liniște.

*** Activarea suficientă a corpului:** copiii neliniștiți au nevoie să meargă pe jos la școală! Dacă au mers 20 - 30 de minute, vor resimți la școală mai întâi nevoia de a se așeza. O mai mare bucurie nici că-i poți face învățătorului! Și după - amiezele, acasă, trebuie să ofere suficiente ocazii pentru activitate fizică: dacă acest lucru nu este posibil acasă, atunci poate la vecinul sau într-o gospodărie țărănească situată în apropiere. Munca în grădină, tăiatul lemnului, trasul căruciorului, mersul la cumpărături, meșteritul sau drumețiile de o jumătate de zi, organizate la inițiativa părinților sau de către școală sunt bine venite.

*** Interzicerea pe cât posibil a mijloacelor de comunicare în masă:** televizorul, video, casetofonul cu câști, CD-urile ar trebui să dispară din mediul casnic al copilului, întrucât expunerea timpurie și frecventă determină, chiar și la copii cu o constituție sănătoasă, vătămări vizibile, ce se fac observate sub forma tulburărilor de atenție, ale posibilității de a asculta, ale capacității de interpretare launtrică și ale stabilirii de conexiuni. Din această cauză, utilizarea mijloacelor de comunicare în masă în cazul copiilor afectați de agitație motrică poate contribui

vizibil la accentuarea simptomelor și, prin aceasta, la înrăutățirea situației generale.

* **Amenajarea adecvată a locuinței:** este bine să se elimine ceea ce nu este absolut necesar. E de preferat folosirea drept veselă a paharelor grele de ceramică și a ulcioarelor, care nu se pot răsturna ușor. Un scăunel așezat sub masă permite sprijinirea picioarelor. Camerele mici, cu uși ce se pot închide, sunt de preferat spațiilor mari. Atunci când ajută în atelier sau în bucătărie, copilul poate sta pe un scăunel, pentru a dobândi mai intens conștiința locului în care se află.

* **Cultivarea simțurilor:** prin acestea se înțeleg toate simțurile senzoriale. În mod special se pune problema simțurilor care se raportează la corp, precum cel tactil, al echilibrului, simțul mișcării și cel al vieții, acesta din urmă îndeosebi din punctul de vedere al ritmului adormirii și trezirii, precum și al hrănirii.

În funcție de felul grădiniței, pot fi preluate poveri importante de pe umerii părinților. Cu cât grupa este mai mare și cu cât numărul personalului e mai redus, pot apărea eventual greutăți ce pot conduce eventual la situații limită. Pentru dezvoltarea ulterioară a acestor copii, de mare însemnătate poate fi ca discuția amintită mai sus să aibă loc în perioada preșcolară și să se ajungă la concluziile corespunzătoare.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/sa-i-ajutam-intelegandu-i-si-iu-bindu-i>)

Integrarea copiilor cu forme ușoare de autism în grădinițele de copii

De **Viorica Ungureanu**

Găsirea unei soluții cât mai potrivite pentru a veni în sprijinul copiilor cu dificultăți de învățare sau deficiențe de adaptare socială este o problemă care apare din ce în ce mai des în conștiința publică în ultimii ani, mai ales datorită campaniilor de mediatizare a problemelor cu care se confruntă atât acești copii, cât și părinții lor. Tendința actuală principală la nivel internațional în rândul specialiștilor în domeniu este aceea de a spori integrarea acestor copii în comunitate prin participarea lor în într-un mediu educațional cât mai aproape de cel normal, de învățământul de masă. Articolul prezintă pe scurt problematica integrării copiilor cu forme ușoare de autism în grădinițele de copii din cadrul învățământului de masă.

Pe larg despre legislația în domeniu valabilă la nivel internațional și european, dar și despre particularitățile legislației românești cu privire la educația copiilor cu cerințe educative speciale (CES) né vorbește raportul OECD din 2007: „*Politici în educație pentru*

elevii în situație de risc și pentru cei cu dizabilități din Europa de Sud-Est”. În urma „Declarației de la Salamanca” din 1994, România a început să se alinieze la documentele-cheie la nivel internațional, făcând un prim pas în 1995 pentru modificarea Legii învățământului. În prezent, România urmează politicile prevăzute de organismele internaționale, fiind semnatara „Declarației mondiale asupra educației pentru toți”. De asemenea, raportul OECD privind educația pentru copiii cu cerințe educative speciale constituie o bună sursă pentru trecerea în revistă a terminologiei actuale propuse de UNESCO: „Expresia CES desemnează acele cerințe ori nevoi specifice față de educație — derivate sau nu dintr-o deficiență — care sunt suplimentare dar și complementare obiectivelor generale ale educației pentru copil”. Înțelegem, astfel, că prin sintagma „copii cu cerințe educaționale speciale” sunt desemnați toți acei copii pentru care învățământul trebuie adaptat pentru a ajuta acolo unde există deficiențe fizice, mintale, sociale sau afective, precum și nevoi speciale la nivel senzorial sau comportamental. Termenul se referă la această categorie de copii la nivel general, fără a ține cont de gradul în care se manifestă dizabilitatea.

Este nevoie, conform literaturii de specialitate, de o abordare a procesului de educație care să fie cât mai adaptabilă la nevoile particulare ale copilului, fără a-l face pe acesta să se simtă inferior colegilor sau exclus din rândul normalității. De aceea né vom referi în continuare la ceea ce se poate face în mod specific în cadrul învățământului preșcolar pentru a susține nevoile copiilor cu autism.

Pentru o bună analiză a stadiului cercetărilor, precum și o evidențiere a punctelor asupra cărora specialiștii au păreri ușor divergente legate de educația copiilor cu cerințe speciale în general și a copiilor cu autism în particular, cartea publicată de Tamara Bîrsanu „*Dezontogeneza în etapele de dezvoltare umană*” constituie un bun punct de plecare. Cartea avertizează asupra faptului că deși tendința este de a încuraja includerea și integrarea copiilor cu autism în învățământul de masă, acest lucru trebuie făcut cu mare atenție, putând avea chiar efecte negative asupra dezvoltării social-afective a copilului autist dacă este făcută în mod greșit. Astfel, ni se arată că frustrarea repetată în fața situațiilor în care copilul nu înțelege ce i se cere și observă că ceilalți copii nu au această problemă pot accentua senzația de insecuritate și nevoia copilului de a se autoizola: „*Pe plan afectiv apare sentimentul excluderii ca urmare a neputinței de a depăși eșecul. Din aceasta decurge sentimentul de insecuritate, de culpabilitate.*” Soluția propusă este dezvoltarea unui program de lucru individualizat care să lucreze cu copilul exact acolo unde se manifestă deficiența sa. Evident, în prealabil, este necesară depistarea din timp a problemei și diagnoza clară.

Distincția dintre simpla prezență fizică a copilului autist în spațiul în care se lucrează și cu elevi care nu prezintă dificultăți de adaptare și adevărata integrare a copilului cu autism în comunitatea clasei este una foarte mare. Integrarea este completă doar atunci când copilul cu autism asimilează cu adevărat cunoștințe alături de copiii obișnuiți și este inclus în toate activitățile comune din cadrul grădiniței, inclusiv în cadrul jocului, iar copilul simte cu adevărat că aparține comunității și are un rol activ în cadrul grupei. Este nevoie de o multitudine de factori care să contribuie la această integrare. „*Ghidul îndrumător pentru integrarea școlară a copilului autist*” publicat de Asociația „Casa Faenza” né vorbește despre importanța

crescută a următorilor trei factori: flexibilitatea cadrului didactic dublată de adaptarea și individualizarea curriculumului conform cu necesitățile și capacitatea copilului, strânsa colaborare între părinți și cadrele didactice și existența unor programe individualizate suplimentare desfășurate sub coordonarea unor specialiști care urmăresc parcursul educațional al copilului, ajutându-i dezvoltarea.

Asupra acestei nevoi de a avea un cadru didactic bine pregătit, care să poată urmări reacțiile copilului, adaptându-se la cerințele acestuia insistă și Tamara Bîrsanu, doctor în psihologie. Astfel, ni se arată că „cerințele educative speciale se axează pe particularitățile individuale de dezvoltare, de învățare, de relație cu mediul și necesită o evaluare și o abordare personalizată a necesităților copilului”. Doar înțelegând care sunt punctele în care copilul cu autism prezintă avantaje de învățare asupra celorlalți, educatorul îl poate ajuta să se simtă egal cu ceilalți copii. O contribuție interesantă a Tamarei Bîrsanu o constituie observația că este foarte important pentru copilul cu autism să se simtă la fel cu ceilalți copii, motiv pentru care educatorul trebuie să evite să-l protejeze excesiv, riscând astfel să îl marginalizeze în ochii colectivului.

Pentru a asigura, totuși, șanse egale copilului cu autism, este nevoie ca educatorul în colaborare cu părinții să observe care sunt punctele asupra cărora este nevoie de lucru suplimentar, de exerciții în afara grădiniței efectuate cu ajutorul specialiștilor. Ghidul Asociației „Casa Faenza” arată că doar în acest mod și urmărind continuu progresul copilului se poate vorbi cu adevărat despre educație integrată care să ofere cadrul favorabil unei bune dezvoltări a viitorului membru activ al societății.

Este adevărat că nu toate grădinițele au o organizare care să le permită cu adevărat flexibilitatea educatorilor. Astfel, în grădinițele tradiționale, în care toți copiii trebuie să parcurgă același program, neexistând opțiuni între diverse activități pe nici o porțiune a duratei zilnice de învățare, este foarte dificil pentru educator să acorde o atenție sporită parcursului individual al fiecărui copil. În acest sens, vreau să menționez faptul că, alternativa educațională „Plan Jena” care se aplică în grădinița în care lucrez, permite flexibilizarea orarului activităților ca și adaptarea conținuturilor învățării și individualizarea activității cu copii. Acesta este un lucru care permite integrarea unor copii cu CES și desfășurarea de Planuri de intervenție personalizate cu acești copii. Există, în schimb, problema numărului mare de copii peste norma didactică, cu care majoritatea grupelor sânt încărcate, sub pretextul că nu sunt locuri suficiente în grădinițe pentru toți copiii, în așa fel, încât, un cadru didactic care are în clasă un copil cu CES, oricât ar vrea, nu se poate ocupa cu adevărat de recuperarea lui. Cu cât numărul de copii dintr-o clasă este mai mare, cu atât mai puțin probabil devine ca ritmul învățării precum și conținutul educativ în sine să fie individualizat.

Pentru documentarea asupra modalităților practice în care se poate adapta mediul de lucru pentru a veni în sprijinul copilului cu autism, există multiple surse de informare. Un blog dedicat educației copiilor cu autism (<http://copiiautisti.blogspot.ro>) ne vorbește despre importanța structurării spațiului fizic în care se desfășoară activitatea de învățare. Acest spațiu trebuie să aibă zone foarte bine delimitate pentru desfășurarea activităților distincte în paralel. De asemenea, este indicat ca educatorul să se folosească de semne grafice foarte clare și intuitive care să arate

copilului ce anume se poate face în fiecare spațiu din clasă, ce anume este permis. În plus, se recomandă ca educatorul să se folosească de avantajele învățării senzoriale nu doar pentru a arăta copilului în ce va consta fiecare activitate, dar și pentru a indica criteriile prin care se poate stabili că activitatea a fost dusă cu succes până la capăt. Un articol de pe acest blog ne vorbește despre programul TEACCH (*Tratament and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children*) care are ca metode de bază structurarea și vizualizarea. Aceste metode aplicate în mod coerent în procesul de învățare fac ca mediul clasei de grădiniță să devină unul mult mai previzibil pentru copilul cu autism. Evitând confuzia și frustrările copilului care nu poate înțelege întotdeauna din limbajul vorbit care este succesiunea activităților așa cum o înțelege educatorul, se evită o reacție violentă a copilului.

Prin structurarea spațială se va evita distragerea atenției copilului de la activitatea principală pe care trebuie să o desfășoare în momentul respectiv, ținându-se cont de faptul că este nevoie de un efort mare din partea copilului și a educatorului pentru păstrarea concentrării asupra procesului de învățare.

Structurarea temporară prin afișarea unui program clar de desfășurare a activităților este cea care va spori predictibilitatea timpului petrecut de către copil în grădiniță. Copilul cu autism are deseori o memorie vizuală crescută față de copiii obișnuiți, iar metodele bazate pe vizualizarea informației transmise îl pot ajuta să mențină ritmul de înțelegere și acumulare.

Tot despre strategii de predare eficiente pentru copiii cu autism ne vorbește un alt blog <http://invatamcupictograme.blogspot.ro>. Plecând de la sugestiile programului TEACCH, acest blog ne arată câteva exemple practice prin care s-a reușit îmbunătățirea spațiului de lucru prin etichetarea clară a mobilierului și a zonelor clasei. Folosirea suporturilor vizuale este recomandată de acest blog și pentru a pregăti copiii cu autism în vederea efectuării unor activități noi. Este foarte important ca pașii și succesiunea acestor pași să fie clarificate din timp pentru a putea colabora cu copilul.

Câteva exemple interesante despre felul în care au fost înțelese de copiii cu autism mesajele contradictorii venite din spațiul familial și din cel școlar pot fi găsite în ghidul asociației „Casa Faenza”. Astfel, înțelegem că acești copii sunt foarte sensibili la incoerențele din mesajul adulților, motiv pentru care este foarte importantă strânsa colaborare a educatorilor cu părinții. Un exemplu hazliu, dar ilustrativ este oferit chiar de către un adult cu autism care își aduce aminte despre panica pe care o trăia în copilărie de fiecare dată când educatorul se folosea de un arătător, lucru care venea în contradicție cu explicația părinților că nu este bine să îndrepti lucruri ascuțite spre alți copii pentru că îi poți răni. De reținut la acest caz este faptul că folosirea arătătorului în clasă stârnea de fiecare dată un țipăt din partea copilului care nu poate explica în cuvinte motivul panicii. Un alt beneficiu care poate rezulta din colaborarea părinților cu grădinița este împărtășirea cunoștințelor pe care le au asupra reacțiilor copilului și asupra stadiului său de dezvoltare în fiecare etapă între cele două grupuri. Doar punând împreună aceste cunoștințe educatorii și părinții vor putea găsi cea mai bună metodă de lucru.

Dupa parerea mea, problematica acestor copii cu dizabilitati

psihice este larg dezbătută în mediile educaționale, legislația în vigoare prevede unele măsuri, însă, în viața reală, ea nu are suport. Într-o societate civilizată, ar trebui să existe programe de sprijinire, susținere și consiliere a părinților acestor copii, ca și programe finanțate din bugetul statului pentru recuperarea și integrarea lor cu succes în viața socială. O familie pusă în fața unei asemenea probleme, este total neputincioasă, dezorientată, neajutorată, iar cel care are cel mai mult de suferit este copilul.

Am cunoscut în anii din urmă o asemenea familie și un asemenea copil, avându-l vreme de patru ani în grupa de copii cu care lucram. C. era un copilăș cu chip de înger, diagnosticat de specialiști cu „Tulburare pervazivă de dezvoltare”. Afecțiunea a fost observată de către părinți în jurul vârstei de trei ani. Părinții, persoane cu un nivel ridicat de educație, au consultat o serie întreagă de specialiști, au bătut pe la nenumărate uși fără însă prea multe rezultate. Rezolvarea parțială a problemei au găsit-o tot părinții. Asemeni părinților eroi din filme, cărora pronosticurile pesimiste ale medicilor în fața unui diagnostic ucișător nu le tăie speranța, reușind în finalul filmului, după eforturi supraomenești, să găsească leacul vindecător, tot așa, părinții lui C. s-au interesat, au studiat despre această afecțiune, au căutat, au făcut tot ce se putea face, și, în final, au găsit o soluție de ameliorare a acestei situații atât de dureroase a copilului lor. Ei au descoperit că în România, lucru foarte rar pentru acea vreme, (2008), cineva știe cum și vrea să se ocupe de recuperarea acestor copii. Era vorba despre terapia ABA. Au făcut eforturi extraordinare, inclusiv financiare ca să reușească să-l ducă pe C. într-un oraș departe de casă, unde a locuit timp de patru luni cu mama sa pentru a beneficia de această terapie. Înainte de acesta terapie, C. frecventa grădinița. Nu ne puteam înțelege aproape deloc cu C. Acesta țipa, reacționa neadecvat uneori chiar violent, era foarte agitat, mereu confuz, deranja ceilalți copii deoarece avea nevoie de o atenție deosebită din partea adulților, ceea ce noi nu puteam să-i acordăm datorită numărului mare de copii și pentru că nu știam cum să procedăm cu el. După terapia ABA, C. a venit din nou la grădiniță complet schimbat. În cele patru luni de terapie ABA, mama a învățat să-l înțeleagă și cum trebuie să procedeze și să lucreze cu C. La întoarcere ne-a împărtășit și nouă experiența lor și discutând împreună am reușit să înțelegem ce se întâmpla cu C. și ce trebuie să facem noi la grădiniță pentru a veni în sprijinul acestui copil. Mama a continuat să pună în practică acasă ceea ce a învățat la terapia ABA, iar C. a continuat să vină la grădiniță încă patru ani, înregistrând progrese frumoase în ceea ce privește procesul de cunoaștere, asimilând cunoștințe alături de ceilalți copii, fiind inclus în toate activitățile comune din grupă și simțind că aparține acestei grupe. Deși socializarea l-a ajutat mult pe C., acesta avea uneori o privire confuză, alteori manifesta nemulțumire, semn că nu întotdeauna înțelegea ceea ce se întâmpla la activitățile desfășurate cu copiii, și că, pe lângă socializare, C. avea nevoie de mult mai mult sprijin individual, ceea ce noi nu puteam să-i oferim în totalitate datorită numărului mare de copii la grupă și neavând nici calificarea necesară pentru asemenea situații. Acest lucru confirmă părerea Tamarei Bîrsanu din cartea „Dezontogeneza în etapele de dezvoltare umană”, și anume că, nu întotdeauna integrarea copilului autist în școlile de masă rezolvă în totalitate problema ci, o poate ameliora, iar marea parte a problemei urmând a fi rezolvată prin programe de recuperare individuale. Trebuie, totuși, înțeles faptul că aprecierea obiectivă a situației copilului și a șanselor sale de adaptare este extrem de importantă.

Subestimarea nevoilor copilului sau tendința de a cere un ritm de progres peste puterile lui pot fi periculoase. De aceea evaluarea continuă și încercarea de a urmări starea sa dincolo de lipsa de reacții exterioare pe care o poate avea un copil cu autism sunt două metode de care educatorul trebuie să se folosească mereu.

Bibliografie

Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, „Politici în educație pentru elevii în situație de risc și pentru cei cu dizabilități din Europa de Sud-Est” (OECD, 2007)
<http://www.oecd.org/countries/romania/38614298.pdf> Tamara Bîrsanu, „Dezontogeneza în etapele de dezvoltare umană” (Editura „Magic Print”, 2012) Asociația „Casa Faenza”, „Ghidul îndrumător pentru integrarea școlară a copilului autist” (2004) „Învățăm cu pictograme – Materiale elaborate cu pictograme ARASAAC pentru copii sau alte dificultăți de comunicare” (2013) <http://invatamcupictograme.blogspot.ro/2013/10/strategii-efective-pentru-invata-un.html> „Strategii educaționale de normalizare a vieții – Programul TEACCH” (2008) <http://copiiautisti.blogspot.com.es/2008/01/strategii-educaionale-de-normalizare.html>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/integrarea-copii-cu-forme-usoare-de-autism-in-gradinitile-de-copii>)

Consilierea copiilor prin artă (artterapia)

De **Elena Terchila**

La vârstă preșcolară, copiii acumulează numeroase informații, iar modul în care se realizează acest lucru este foarte important pentru formarea personalității. Dacă reușim (noi ca părinți, bunici, cadre didactice, consilieri, etc) să le arătăm copiilor latura distractivă, interactivă și provocatoare a explorării mediului din jur, atunci putem considera acțiunile noastre ca având un caracter preventiv pentru diferite probleme și tulburări pe care copiii le pot dezvolta în perioadele de vârstă următoare.

Jocurile, poveștile, desenele, modelajele, pictura, minidramatizările sunt unele dintre activitățile preferate de copii la vârsta preșcolară și școlară mică. La această vârstă, copiii acumulează numeroase informații, iar modul în care se realizează acest lucru este foarte important pentru formarea personalității. Fiecare acțiune pe care o întreprind duce la dobândirea unor cunoștințe, iar acest fapt face din vârsta copilăriei o perioadă definitorie în dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Este important să îi antrenăm pe copii în activități precum desenul, modelajul, jocul, povestirea, dar mai ales este important să le oferim feedback, de fiecare dată când aceștia se implică

într-o activitate. Feedback-ul trebuie să conțină aprecieri despre modul în care copiii au participat la activitate., despre multitudinea de informații pe care au reușit să le acumuleze sau despre caracterul distractiv pe care poate să-l aibă învățarea. Vom vedea că în acest fel avem un aport considerabil în dezvoltarea armonioasă a copiilor. De cele mai multe ori este mai ușor să previi apariția unor tulburări, decât să intervii asupra lor.

Consilierea copiilor de vârste mici, începe să prindă contur și în țara noastră. Specialiștii din domeniul psihologiei manifestă din ce în ce mai mult interes pentru perfecționare în diferitele terapii specifice consilierii infantile, iar părinții și familiile copiilor au încredere din ce în ce mai mare în acest proces terapeutic. Terapia prin joc, meloterapia, biblioterapia sau artterapia au prezentat numeroase beneficii prin aplicarea lor în consilierea copiilor. Fiecare dintre acestea aduce în discuție utilizarea unor instrumente îndrăgite de către copii, mai ales la vârsta preșcolară și școlară mică. Jocul, muzica, povestea, desenul sau pictura sunt activități terapeutice utilizate, în cadrul cărora copiii sunt implicați cognitiv și afectiv într-un grad foarte crescut.

Nu există un tip de terapie mai eficient decât altul, lucrul are face diferența dintre beneficii este măsura în care consilierul reușește să-și planifice și să-și organizeze intervenția terapeutică în funcție de abilitățile copilului, de preferințele și nivelul de dezvoltare ale acestuia, dar și de propriile cunoștințe și aptitudini.

Asemenea altor tipuri de terapii, exprimarea prin artă cu scop curativ a fost privită din mai multe perspective (psihanalică, umanistă și dezvoltamentală), psiho-educatională, sistemică și integrativă. Artterapia înseamnă stimularea senzorială, achiziție de deprinderi și adaptare.

Pentru a putea analiza nivelul de dezvoltare a exprimării artistice a copiilor, dar mai ales pentru a-l putea raporta la stadiul dezvoltării normale există o clasificare a caracteristicilor de bază și a elementelor grafice specifice stadiilor de dezvoltare a exprimării artistice (Malchiodi, 1998).

La fel ca dezvoltarea cognitivă, și cea a exprimării artistice se realizează într-un proces secvențial care urmărește parcurgerea a șase etape: etapa mâzgălelilor, a formelor de bază, a formelor umne și a schemei simple, a schemei vizuale, realismul și adolescența. Odată cu cunoașterea acestor etape, specialiștii vor putea raporta calitativ rezultatele obținute de către copii la stadiul de dezvoltare al exprimării artistice specifice vârstei acestora. Artterapia este o metodă ce poate fi adoptată de către cadrele didactice, de către angajați în serviciile sociale, consilieri școlari, terapeuți, fiind utilizată atât în practica privată (cabinete, clinici, centre de evaluare, etc.), cât și în instituțiile de stat (grădinițe, școli, centre de zi etc.).

Artterapia promovează convingerea conform căreia toți indivizii au capacitatea de a se exprima într-un mod creativ, subliniind faptul că produsul final este mai puțin important decât procesul terapeutic în sine. Aplicabilitatea artterapiei este demonstrată atât în consilierea copiilor, cât și a adulților, atât în terapii individuale cât și în terapii de grup sau de familie.

Comportamentul verbal și nonverbal manifestat de copil oferă informații valoroase despre el, dar și despre problema cu care se confruntă. S. Trip prezintă câțiva indici pe care consilierul trebuie să-i urmărească în comportamentul copilului din timpul

ședințelor artterapeutice, și anume:

- modul în care copilul se angajează în activitatea artistică oferă informații referitoare la stilul său caracteristic de ac se implica și în alte activități;
- materialul din care confecționează produsul poate să ofere informațiile necesare cunoașterii copilului și a problemei acestuia;
- subiectul produsului poate să ofere informațiile necesare cunoașterii copilului și a problemei acestuia;
- mărimea produsului artistic final poate să ofere informații legate de nivelul stimei de sine a copilului;
- calitatea și tonul global al imaginii desenului oferă informații despre conceptul de sine al copilului și despre natura interacțiunilor stabilite;
- plasarea figurii în pagină poate oferi informații referitoare la aspirațiile copilului;
- cantitatea detaliilor oferă informații legate de adaptabilitatea copiilor;
- ștersăturile pot, de asemenea, să ofere informații despre gradul de adaptabilitate al copilului;
- calitatea și apăsarea pensulei pot oferi informații referitoare la trăsături precum securitatea, determinismul sau persistența.

O valoroasă abordare a asocierii culorilor, alese de către copii, cu tipul de temperament al acestora, este realizată de E. Bonchiș.

În ceea ce privește dezvoltarea proceselor senzorio-perceptive putem folosi ca activități: "Copacul magic", "Floarea magică", "Ferma"- colaj, "Peisaj de iarnă" - pictură. Pentru dezvoltarea gândirii putem folosi ca activități: "Omul minge", "Cartea umblătoare"- colaj- pictură; "Pe-o insulă pustie"- modelaj; pentru dezvoltarea imaginației: "Sperietoarea"- construcție din materiale; pentru dezvoltarea atenției: "Inimioare"- origami; pentru dezvoltarea memoriei: "Ferma invizibilă", metoda terapeutică fiind modelajul; la dezvoltarea emoțională putem realiza activitatea cu tema: "Palmierul emoțiilor", metoda terapeutică fiind colajul. În ceea ce privește dezvoltarea relaționării se poate realiza activitatea "Globul cu continente și oceane"- colaj. De asemenea, exemplele pot continua și pentru stabilirea relației dintre consilier și copil, cunoașterea copilului, stima de sine scăzută, anxietate, fobii/frici, depresia, furia etc.

Exprimarea prin artă poate avea valențe terapeutice la orice nivel de vârstă și la orice tip de cultură și populație.

Bibliografie

1. Bonchiș, E. Desenul și dezvoltarea cognitivă a copilului, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2010; 2. Drugaș, I., 101 aplicații artterapeutice în consilierea copiilor, Editura Primis, Oradea, 2010; 3. Trip, S., Introducere în consilierea psihologică, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2007.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/consilierea-copiilor-prin-arta-artterapia>)

Cursul de formare TACCLE sau pledoarie pentru arta de a preda cu TIC

De **Adriana Petrovici**

Lucrarea prezintă câteva idei cristalizate în urma reflectării la experiența parcursă în săptămâna, 6-13 aprilie 2014, alături de 31 de colegi din 12 țări europene, la stagiul de formare „*Creating your own e-learning content in school education and adult education — TACCLE*”, desfășurat în orașul Urbino din Italia și organizat de „GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap Internationalisation” — departamentul de proiecte al Ministerului Educație pentru Comunitatea Flamandă din Belgia, în colaborare cu Asociația Training2000 și L.I.T.I.S. “E. Mattei” din Urbino.

Motto: “Trebuie să îi pregătim pe elevi pentru viitorul lor, nu pentru trecutul nostru.” (Ian Jukes)

Cursul TACCLE este destinat și util educatorilor, profesorilor, formatorilor din instituții de coordonare sau de formare a cadrelor didactice specializați în domeniul TIC — interesați să își îmbogățească cunoștințele și competențele de valorificare a TIC în scopul creșterii motivării, eficienței și caracterului formativ al învățării. TACCLE se adresează tuturor cadrelor didactice din țările Europei care au ajuns la convingerea că inserarea aplicațiilor și instrumentelor TIC în procesul de predare-învățare-evaluare nu reprezintă doar un simbol al modernității în educație, o consecință a informatizării și implicat a noilor paradigme pedagogice, ci un efect ce se impune fără posibilitatea de nu fi acceptat, indiferent de disciplina predată sau nivelul colectivelor de elevi cu care se colaborează. Metaforic spus, cursul TACCLE se adresează tuturor celor care doresc să învețe sau să se perfecționeze în arta de a preda cu TIC.

Stagiul de formare organizat la Urbino a permis cursanților să exploreze un set de resurse TIC, accesibile gratuit, care fac posibilă combinarea elementelor de e-learning cu pedagogia tradițională și/sau introducerea secvențelor de instruire online în scopul facilitării demersului colaborativ al învățării dintre profesori și elevii, respectiv formatori și formabili. Obiectivul general al cursului a fost inițierea cursanților în utilizarea resurselor TIC cu ajutorul cărora pot să motiveze și să eficientizeze învățarea prin elaborarea /dezvoltarea propriului conținut e-learning adaptat la particularitățile și nevoile colectivelor de elevi sau adulți. La curs au fost prezenți profesori și formatori din Anglia, Belgia, Bulgaria, Cipru, Finlanda, Grecia, Italia, Malta, Olanda, Polonia, România și Suedia. În acest context european de formare, eu am fost singurul participant din România și am reprezentat în calitate de profesor Liceul Tehnologic „V. Sav” și implicit învățământul românesc, iar în calitate de formator, atât CCD Neamț cât și Asociația „Formare

STUDIA” din Iași www.formarestudia.ro.

Pentru îmbogățirea competențelor de bază ale cursanților, formatorii au folosit metode active și abordări pedagogice noi în simbioza cu exerciții de echipă adecvate. Prin conținuturile parcurse și aplicarea lor practică s-a reușit atingerea tuturor obiectivelor anunțate anterior de organizatori:

- elaborarea unui scenariu didactic/sesiuni de formare a adulților și organizarea unui e-portofoliu,
- folosirea adecvată a unui set de instrumente Web 2.0,
- dezvoltarea metodelor de învățare interactive îmbogățite cu materiale multimedia,
- motivarea învățării colaborative și stimularea schimbului de materiale digitale între participanții din diferite țări și medii europene, prin valorificarea oportunităților rețelelor Social Media.

Cursul a debutat cu prezentarea conceptului Training-Design/Proiectarea instruirii (planul de lecție) utilizând Sisteme Informatic Multimedia și a aplicațiilor digitale cu care acesta poate fi realizat practic. S-a continuat cu prezentarea și accesarea unui set de instrumente — Web 2.0 care pot eficientiza consistent un scenariu didactic. A urmat explicarea actualelor influențe ale rețelelor Social Media în învățare și demonstrarea practică a beneficiilor oferite de acestea ca „unele” de marketing și îmbunătățire a serviciilor educaționale prin facilitarea colaborării. Cursul s-a finalizat cu prezentarea și utilizarea platformei Mahara echipată informatic pentru elaborarea e-portofoliilor.

Am explorat și exersat practic cu formatorii și colegii de curs aplicația eXe Learning care permite crearea de scenarii didactice. Profesorii care nu au cunoștințele informatice necesare creării de pagini web proprii pot utiliza cu succes eXe Learning, aplicația fiind practic un editor HTML care generează pagini web specializate pentru e-learning. Calitatea informatică care face ca eXe Learning să fie o aplicație deosebit de utilă pentru realizarea materialelor didactice este faptul că, perminte fără dificultate, combinarea textului cu imagini și elementele multimedia create anterior. Materialele elaborate cu aplicația eXe Learning pot fi salvate atât ca pagini web și afișate prin intermediul browserelor Web (Internet Explorer, Mozilla, Google Chrom, etc.), dar și ca pachete SCORM (un standard pentru materiale de e-learning) ce pot fi importate în sisteme de management al învățării (LMS) de exemplu, platformele AeL sau Moodle. Compatibilitatea aplicației eXe Learning cu AeL și platforma Moodle este foarte importantă, deoarece aceasta sunt cele mai utilizate platforme de e-learning în mediu educațional românesc.

Am exersat crearea elementelor multimedia cu ajutorul unui set „prietenos” de instrumente — Web 2.0 (aplicații interactive și colaborative ale Internetului) cu ajutorul cărora scenariu didactic /sesiunea de formare poate fi îmbogățit /îmbogățită așa încât să trezească interesul elevilor /cursanților, să motiveze învățarea și însușirea conținuturilor.

Audacity — aplicație care facilitează crearea de fișiere audio și Podcasting — metodă de distribuție a fișierelor audio dar și video în format multimedia.

LearningApps - aplicație care susține procesele de învățare și

predare prin module interactive ce pot fi create sau modificate online și integrate direct în conținuturile de învățare.

Khan Academy — website educațional gratuit, util pentru exersarea abilităților necesare elevilor în studiul matematicii și care dispune de mii de resurse educaționale, oportunități de personalizare a învățării, peste 100.000 de probleme și exerciții, etc.

Storybird — platformă educațională gratuită care permite cu ajutorul unei biblioteci de imagini crearea povestirilor, individual sau în colaborare, și publicarea lor în timp real. Aplicația este și rețea socială oferind facilități pentru exprimarea sugestiilor și impresiilor despre povestiri și /sau continuarea lor, în cadrul unui grup sau în întreaga comunitate a povestitorilor vizuali. Valorizarea creativității și imaginației utilizatorilor este caracteristica pedagogică dominantă a aplicației.

Edpuzzle — aplicație online inovatoare care permite editarea oricărui video de pe Web așa încât să poată fi păstrate porțiunile utile scopului învățării și/sau adăugarea de observații și întrebări audio personalizate pentru grupul de elevi/adulți cu care se lucrează. Aplicația permite și crearea claselor virtuale ceea ce face posibilă monitorizarea muncii individuale a membrilor grupului.

Symbaloo — instrument online de organizare, marcare vizuală și accesarea simplificată a unor resurse Web, identificate de utilizator ca fiind a cele mai utile procesului de predare-învățare.

Ultimele două sesiuni de formare au fost destinate realizării și prezentării de portofolii online prin intermediul aplicației Mahara — platformă echipată complet în acest scop și care poate fi descărcată și instalată gratuit.

Întregul curs a impresionat prin excelența comunicare și organizare, calitatea conținuturilor, profesionalismul și competența formatorilor, interesul colegilor pentru explorarea noilor aplicații digitale, schimbul de experiențe didactice și bune practici educaționale susținute de TIC. Formatorii au introdus conținuturile apelând la prezentări PowerPoint sintetice și bine structurate. Pentru prezentarea aplicațiilor digitale și argumentarea utilității lor în procesul de predare-învățare au folosit scurte prelegeri și dialogul frontal interactiv în alternanță cu secvențe explicative video și exerciții practice adecvate. Au fost permanente valorificate abilitățile, cunoștințele și creativitatea cursanților prin antrenarea lor în rezolvarea sarcinilor de lucru în echipă.

Amintiri de neuitat rămân întâlnirile grupului din seara fiecărei zile. Aceste activități ne-au oferit timpul necesar pentru relaționare și legarea prietenilor, pentru schimbul de informații cu privire la particularitățile sistemelor educaționale, la cultura și tradițiile diverselor țări din Europa. Excursia din ultima zi a valorificat din plin istoria și arhitectura orașului Urbino, frumusețile regiunii Pesaro-Urbino și miracolul natural al rețelei de peșteri de la Frasassi. Spectacolul creat de natură la Frasassi a fascinat întregul grup, vizual și emoțional, prin stalactitele și stalagmite create în milioane de ani de eroziune, lacuri subterane, pilonii marmoreeni și perdele delicate de apă și rocă înghețată.

Decizia mea de a completa și depune formularul de candidatură la ANPCDEFP, pentru a fi evaluat în scopul finanțării participării la acest curs, prin componenta GRUNDTVIG — programul UE

pentru educație Long Live Learning, a fost motivată în egală măsură de convingeri, curiozitate și dorința de autoevaluare. Sunt de mult timp convinsă că utilizarea și promovarea „orizontului fără limite al învățării” [1] oferit de instrumentele TIC educației și formării actualelor generații de tineri și adulți este o necesitate la care realitatea, trăită zilnic în sala de clasă sau sala de curs, ne impune să răspundem cu soluții. Pentru a progresa este firesc să ai curiozitatea și dorința de a evalua ceea ce colegii din alte țări au acumulat și folosesc în activitățile de predare-învățare, prin comparație cu ceea ce ai reușit tu să dobândești la cursurile organizate la noi și ulterior să experimentezi în colaborarea cu elevii.

Recomand, acest curs care m-a informat și inițiat în valorificarea unor softuri noi cu relevanță educațională, fără nici o rezervă, oricărui cadru didactic interesat să învețe concret cum se realizează diverse materiale didactice în format electronic: scenariu didactic /plan de lecție, plan de unitate de învățare, secvențe animate de instruire, prelucrări video și audio, e-portofolii, etc. Cursul oferă un excelent context pentru a dobândi noi competențe în arta de a preda cu TIC. Am adunat un consistent bagaj de noutăți din conținuturile cursului, colaborarea cu colegii europeni și activitățile practice demonstrative, pe care mi-am propus să le împărtășesc elevilor, colegilor de școală și viitorilor cursanți.

În loc de concluzii

Participarea profesorilor la cursul TACCLE sau alte stagii de formare care vizează scopuri și obiective asemănătoare, organizate la noi sau oriunde în Europa, este esențială pentru nevoia de a dobândi noi competențe utile în activitatea la clasă, pentru a dobândi competențe în arta de a preda cu TIC, atât de necesară în actualele cerințe educaționale. Formarea noastră inițială nu este o scuză pentru a ignora sau nega „bogăția informațională” [2] adusă de TIC educației. A ne „ascunde în spatele” experienței acumulate în utilizarea didacticii tradiționale nu este o atitudine pozitivă. Metodele și strategiile tradiționale sunt necesare în procesul instruirii dar, evident, nu sunt și suficiente pentru creșterea motivării elevilor pentru studiu și a oferi soluții optime la nevoile lor. „Societatea contemporană își duce existența într-o lume a deschiderii, când mâine este necesar să știm mai mult și altfel decât astăzi, să fim capabili a face ceva ce nu am făcut niciodată, în perioada în care am învățat să facem ceva.” [3]

Instrumentele TIC constituie o ofertă generoasă de auxiliare didactice făcută de revoluția informatică educației și instruirii, dar „Ca oricare alt mijloc didactic, instrumentele TIC nu pot înlocui eficiența dialogului științific și afectiv-emoțional realizat în orele de clasă între profesor și elevi și nici munca individuală susținută și necesară elevului pentru însușirea temeinică a cunoștințelor. Profesionalismul și devotamentul profesorului în a împărtăși cu generozitate elevilor cunoștințele și experiența acumulată vor rămâne întotdeauna cele mai importante condiții care asigură succesul rezultatelor elevilor, dar utilizând mijloace didactice informatice, eforturile sale vor fi substanțial reduse, iar satisfacțiile imediate și mai mari.” [4]

Bibliografie: [1] — Mihaela But - „Instrumente pentru e-learning ghidul informatic al profesorului modern”, Ed. Polirom, Iași, 2006 [2] — Abraham Moles - „Sociodina-mica culturii”, Ed. științifică, 1978 [3] — R. M. Niculescu „Dramă și

metaforă în educație”, Braşov, 2006 [4] — A. T. Sava, A. Petrovici – „Predarea-învăţarea între rutină şi creativitate” — The proceedings of International Conference „Quality in Formal and non Formal Education”, Iaşi, 2011

Surse Internet – <http://exelearning.org/> – www.audacity.org – <http://www.podcasting-tools.com/> – <https://learningapps.org/> – <https://www.khanacademy.org/> – <https://storybird.com/> – <http://www.edpuzzle.com/> – <http://www.symbaloo.com/> – www.mahara.org

Cod QR

Scanaţi QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitaţi <http://iteach.ro/experiencedidactice/pledoarie-pentru-arta-de-a-pr-eda-cu-tic>)

Instrumente practice TIC utile în procesul de predare-învăţare

De **Alina-Stefania Lazar**

Din punctul de vedere al profesorului ce predă în ziua de azi cred că este foarte important să cunoşti şi să utilizezi instrumente TIC în activităţile de la clasă pentru a-ţi putea motiva elevii spre atingerea obiectivelor propuse, dar şi pentru a-i înţelege mai bine. În societatea în care trăim, cu copii care utilizează tableta de la 3 ani, a ajuns foarte dificil să le trezeşti şi să menţii interesul elevilor doar cu tabla clasică şi creta, iar Internetul, TIC şi CMC reprezintă resurse importante în atingerea acestui obiectiv. Internetul ne oferă tuturor multiple instrumente pe care le putem combina sau insera în metodele clasice de predare-învăţare-evaluare.

În perioada 1-5 iulie 2013, am participat în Malta la un curs de formare continuă intitulat „*Practical ICT Tools for Language Teaching*” prezentat în catalogul Grundtvig-Comenius cu numărul de referinţă DK-2013-056-002. Aş dori să vă prezint etapele prin care am trecut după obţinerea grantului, mai ales pentru cei care încă nu au beneficiat de o bursă Comenius, componentă a Programului de Învăţare pe Tot Parcursul Vieţii, program finanţat de Comisia Europeană.

Dupa preînregistrarea la curs, am primit documentele necesare pentru aplicaţie, orarul sesiunii şi o descriere completă în legătură cu cazarea. Când înregistrarea a fost confirmată a trebuit să completez un chestionar care le-a permis trainerilor să afle despre experienţa în predare a participanţilor şi să evalueze nevoile de formare a acestora, cât de familiari sunt ei cu tehnologia în interiorul sau în afara clasei sau a locului de muncă, nivelul de limbă al participanţilor şi de aceea totii participanţi au trebuit să susţină un test online. Participanţii care nu erau profesori au trebuit să motiveze interesul pentru

curs şi aşteptările lor. A fost necesară consultarea unei bibliografii şi a unor web-site-uri sugerate de organizatori pentru diferite aspecte şi module ale cursului.

Obiectivul acestui curs este ca participanţii să înveţe şi să experimenteze practic o varietate de activităţi şi instrumente care leagă metodică şi tehnologia în ziua de azi experimentând şi lucrând cu o diversitate de instrumente tehnologice disponibile online gratuit sau mai ieftine.

Cursul ar trebui să-I ajute pe profesor să reflecteze asupra predării elevilor din ziua de azi şi a integrării tehnologiei în predare. Participanţii care nu predau vor putea să-şi dezvolte abilităţile TIC pentru lucrul în diferite proiecte.

Cursul a fost susţinut de către un centru de pregătire specializat ETI, echipat cu table interactive, inclusiv accesul direct la internet. Participanţii au avut ocazia să exerseze în sala de instruire de pe pc personal sau cele deja existente. Participanţilor nu li s-a cerut experienţa în IT, cu excepţia cunoştinţelor minime în folosirea Word şi în navigarea pe internet.

Sesiunile au fost în special practice, am experimentat şi am lucrat cu o varietate mare de instrumente tehnologice disponibile online (crearea de exercitii online-Hot Potatoes, crearea unui Avatar, crearea unui blog, editarea şi crearea de videoclipuri-a Tube Catcher, crearea slide-urilor animate-Windows Live Movie Maker, cum să lucrezi cu Wiki, proiectarea unui WebQuest).

Metodologia cursului a fost un mixaj de explicaţii pedagogice cuplat cu practică, folosind diverse instrumente, pentru a ne permite tuturor participanţilor să obţinem cât mai mult posibil experienţă în utilizarea diferitelor instrumente care să ne ajute la crearea de inovatoare medii de învăţare.

Ariile pe care s-a axat cursul au inclus transferul materialelor de curs spre module on-line, realizarea de teste şi chestionare on-line, simulări şi jocuri, multimedia, crearea de materiale informative de referinţă asupra comunităţilor de învăţământ.

Detaliile şi ideile practice despre îmbinarea cursurilor tradiţionale cu cele on-line, au fost acordate pe întreg parcursul cursului, folosind exemple reale din experienţa participanţilor la curs.

Fiecare participant a trebuit să completeze un chestionar la terminarea sesiunii şi să dea feed-back detaliat asupra fiecarui aspect al cursului inclusiv despre cazarea, programul social şi serviciile primite în calitate de cursant. Cursul s-a încheiat cu o sesiune de evaluare unde profesorii au reflectat asupra cunoştinţelor dobândite de-a lungul cursului şi a utilităţii acestuia .

Cursanţii se vor alătura unui site ce va permite contactul cu trainerii şi colegii de curs dar şi cu alţi participanţi la cursurile organizate de ETI , pentru a schimba idei şi a comenta asupra cursului şi a implementării instrumentelor, profesorii din alte ţări fiind încurajaţi să-si creeze propriile proiecte cu alţi participanţi la curs.

Au fost mai multe activităţi care au avut un impact major asupra dezvoltării mele profesionale şi personale: formarea unei atitudini pozitive faţă de metodele şi practicile pedagogice europene, acumularea cunoştinţelor despre alte ţări,

culturi, sisteme educationale, dezvoltarea abilităților lingvistice și de comunicare.

Cursul ales m-a ajutat și mă va ajuta să-mi completez și să-mi îmbunătățesc metodele și tehnicile de predare în așa fel încât să fiu în pas cu noile cerințe ale învățământului european, să aplic acele practici care vor duce la sporirea numărului de copii care vor dori să învețe, la eliminarea abandonului școlar, la eliminarea riscului de excludere socială. Astfel, procesul de predare-învățare va deveni mult mai dinamic, intuitiv și interactiv. Mi-a oferit șansa de a cunoaște profesori din diverse sisteme de învățământ, traineri din diferite organizații, comparând astfel aspecte ale procesului educativ din spații culturale și geografice diverse.

În urma participării la acest curs consider că abilitățile de utilizare a resurselor gratuite de pe internet care se pretează la sistemul nostru de învățământ se vor îmbunătăți. Impactul dorit asupra profesorilor vizează stimularea interesului pentru mobilitățile de formare continuă din cadrul programului „Învățare pe tot parcursul vieții” al ANPCDEFP. În urma participării la acest curs de formare, consider că impactul asupra elevilor mei va fi acela că vor privi internetul și ca pe o resursă de învățare, formare și dezvoltare individuală și de grup și nu doar ca pe o activitate ludică. Experiența Comenius Malta este una pe care mi-ar plăcea să o repet, iar pe această cale aș vrea să mulțumesc ANPCDEFP pentru această oportunitate.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/instrumente-practice-tic-utile-in-procesul-de-predare-invatare>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice